

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kisházi János ügyvéd által képviselt felperes neve(**felperes címe**) felperesnek – a ... kamarai jogtanácsos által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Balassagyarmati Törvényszék 2017. május 30. napján meghozott 15.P.20.330/2016/21. számú ítélete ellen a felperes részéről 22. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal a kiegészítéssel, hogy a felperes költségmentessége folytán az állam által viselt le nem rótt kereseti illeték összege 72.800 (hetvenkétezer-nyolcszáz) forint.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 10.000 (tízezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 97.100 (kilencvenhétezer-száz) forint fellebbezési illetéket a felperes költségmentessége folytán az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében az alperessel 2008. március 13. napján megkötött, deviza alapú kölcsönszerződése teljes érvénytelenségének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződési feltétel tisztességtelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződés hatályosságát nyilvánítását és az alperes kötelezését 332.846 forint megfizetésére.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Az alperes permegszüntetési kérelmét nem tartotta megalapozottnak, mivel a felperes a kereseti kérelmét a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) által megkövetelt tartalommal terjesztette elő. Megállapította, hogy kockázatfeltáró nyilatkozat a perbeli szerződéshez nem készült, ugyanakkor álláspontja szerint a tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez sem a Ptk., sem a Hpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét. A külön kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya miatt a szerződés nem ütközik jogszabályba. A felperes elismerte, hogy tisztában volt a szerződés deviza alapúságával, aláírás előtt a szerződést átolvasta, és a per iratai alapján nem volt semmilyen korlátja annak, hogy a szerződés minden részlete felől megfelelően tájékozódjon. A perbeli szerződés 7. és 7/A. pontja tartalmaz tájékoztatást arra nézve,

hogyan az árfolyamváltozás hogyan hat ki a törlesztőrészletek összegére. A 2/2014. PJE határozat alapján az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezés tisztességtelensége csak abban az esetben vizsgálható, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztó számára nem volt világos és érthető. A 6/2013. PJE határozat szerint a tájékoztatásnak az árfolyamváltozás lehetőségére és annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására kell kiterjednie, de nem kell kiterjednie a változás várható irányára és előre nem látható mértékére. A szerződés e feltételeknek megfelelően tartalmazta a tájékoztatást az árfolyamkockázatra vonatkozóan, a felperes számára felismerhető volt, hogy kölcsönszerződésnek árfolyamkockázata van, amely korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, illetve hogy a kedvezőtlen változásnak nincs felső határa.

Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte annak megváltoztatását és a keresetnek helytadó döntés hozatalát. Előadta, hogy tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a kölcsönszerződés 7. pontjában írtakat kellő részletezettségű és megfelelő tartalmú kockázatfeltárásnak tekintette. A devizakockázat áthárítása nem azonos a kockázatfeltárással. Az árfolyamkockázatról sem az egyedi szerződésben, sem az ÁSZF-ben nincs rendelkezés. Az EUB C-26/13. számú ítélete szerint a szerződési feltétel átláthatósága akkor állapítható meg, ha annak alapján a fogyasztó előre láthatja a szerződésből eredő gazdasági következményeket. A kölcsönszerződés 7. pontja nem mutatja be, hogy az árfolyamváltozás esetén nemcsak a törlesztőrészlet összege, hanem a kölcsön tőkeösszege és a költségek is változhatnak. A Civilisztikai Kollégiumvezetők 2015. novemberi értekezletéről készült emlékeztető alapján utalt arra, hogy a tájékoztatásból ki kell tűnnie, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül emelkedhet, illetve hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa és a korlátlan változás a futamidő alatt valóban bekövetkezhet.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletének helybenhagyását és a felperes perköltségben való marasztalását. Az alperes a jogszabály szerinti kockázatfeltárásnak eleget tett, a felperes tisztában volt a tartozás devizához kötöttségével. Hivatkozott arra is, hogy a felperes személyi bankárként dolgozik, aki a per során nem vitatta, hogy a szerződés devizához kötöttsége számára felismerhető volt. Az alperes a 6/2013. PJE határozat alapján maradéktalanul teljesítette a tájékoztatási kötelezettségét. Tény, hogy a felperes maga nyújtott be CHF alapú kölcsönre vonatkozó hitelkérelmet az alpereshez, így a CHF alapú szerződési konstrukció választása egyedileg megtárgyalt szerződési feltételnek minősül, tehát nem minősülhet tisztességtelennek. Az alperesi meghatalmazott két szerződési konstrukciót, egy forint és egy deviza alapú szerződési ajánlatot mutatott be, amelyek közül a felperes választott. A felperesnek lehetősége lett volna a 10-15 %-kal magasabb ügyleti kamat mellett forint alapú konstrukciót választani. Az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztótól elvárható, hogy a kölcsönkérelme benyújtását megelőzően tájékozódjon a szerződési lehetőségeiről, az azokban rejlő kockázatokról. Az alperes az árfolyamkockázatról, azaz arról, hogy a kölcsön ellenszolgáltatása változhat, az A/14. alatti Tájékoztatóban, a Finanszírozási ajánlatban, az egyedi kölcsönszerződésben és az ÁSZF 7. pontjában is tájékoztatta a felperest. Az ÁSZF 7. pontjából egyértelműen következik, hogy a törlesztőrészlet változásának nincs felső határa. Az alperes előadta, hogy a felperes szerződésszerűen eleget tesz fizetési kötelezettségének, és hét éven keresztül egyetlen alkalommal sem kifogásolta a törlesztőrészletek emelkedését. A 6/2013. PJE határozat értelmében a szerződési terheknek a szerződés megkötését követő – előre nem látható – egyoldalú eltolódása az érvénytelenség körében nem értékelhető.

A Fővárosi Ítélető tábla a per tárgyalását az EUB előtt C-51/17. számon indult előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig felfüggesztette.

A folytatódó eljárásban az alperes a 2018. november 20. napján kelt előkészítő iratában előadta, hogy a C-51/17. számú ítélet alapján az árfolyamrésre vonatkozó szerződési feltételek az Irányelv 1. cikkének (2) bekezdése alapján ki vannak zárva az Irányelv hatálya alól. A felek közötti szerződés részét képező ÁSZF módosított rendelkezései kötelező érvényű jogszabályi rendelkezéseket tükröznek, így azok tisztességtelensége nem vizsgálható. Az árfolyamkockázatra vonatkozó azon rendelkezéseket, amelyeknek tisztességtelensége az Irányelv alapján vizsgálható, a felperesnek kell megjelölnie.

A felperes 2018. november 29. napján és 2019. március 18. napján érkezett beadványaiban kifejtette, hogy az EUB ítélete alapján nincs akadálya a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás tartalmazó feltétele tisztességtelensége vizsgálatának. Az ítélet alapján a nemzeti bíróság feladata az egyenlőtlen helyzet kiküszöbölése a fogyasztó érdekében. A DH törvények rendelkezései nem értelmezhetőek úgy, hogy azok a hatályuk alá tartozó szerződések érvénytelenségét maradéktalanul kiküszöbölték, ezért e szerződések vonatkozásában újabb érvénytelenségi perek indíthatók. Az EUB C-118/17. számú ítélete, továbbá a C-51/17. számú ítéletének 66-68. pontja is azt támasztják alá, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel nincs kizárva az Irányelv hatálya alól, ezért annak tisztességtelensége vizsgálható. A felperes az árfolyamkockázatról semmilyen tájékoztatást nem kapott.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdés].

A felperes fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla a döntésével is egyetértett, annak jogi indokait a fellebbezésben foglaltakra is tekintettel az alábbiak szerint pontosítja, illetve egészíti ki.

A felperes kereseti kérelme az adott tényállás mellett eleve nem teljesíthető. A felperes a keresetében azt kérte, hogy az időközben forintosított és annak megfelelően teljesített szerződéshez képest a bíróság a módosítás előtti tartalom alapján állapítsa meg, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kötelezettség megfelelő tájékoztatás hiányában tisztességtelen volt, és ezért az alperest a szerződés hatályossá nyilvánítás mellett az általa nyújtott 3.058.000 kölcsön jegybanki alapkamattal növelt összege, azaz 3.938.373 forint és a felperes által visszafizetett 4.271.219 forint különbözetének (332.846 forint) megfizetésére kötelezze. A felperesi álláspontból az következne, hogy a felperest semmilyen árfolyamkockázat viselési kötelezettség nem terhelné, hiszen forint alapon számolt el. A szerződésből a felperes számára a törlesztőrészletek fix összege (40.127 forint) és száma (120) alapján világosnak kellett lennie, hogy kedvezőtlen árfolyamváltozás nélkül is legalább 4.815.240 forintot vissza kell fizetnie. Ehhez képest a peradatok alapján nem ismert, hogy a csatolt elszámolás óta eltelt időre is figyelemmel összesen a felperes milyen összeget teljesített, így azt sem lehetett megállapítani, hogy lehet-e egyáltalán marasztalás iránti kereseti kérelme vagy sem.

Az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltételekkel kapcsolatos kereseti kérelem elbírálása során az EUB C-51/17. számú ítélete kötelező rendelkezéseiből kellett kiindulni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont).

A perbeli szerződés nem vitásan a 2014. évi XXXVIII. (a továbbiakban: DH1 törvény) 1. § (1) bekezdése alapján a törvény hatálya alá tartozik. A DH1 törvény 3. § (2) bekezdése a szerződés részét képező ASZF 7. pontját ex tunc hatállyal akként módosította, hogy a törlesztőrészlet-változás összegét a mérési időpontban érvényes MNB hivatalos deviza árfolyamon kell kiszámítani.

Az EUB második kérdésre adott válasza szerint a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 1. cikk (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az Irányelv hatálya nem terjed ki a kötelező érvényű nemzeti jogszabályi rendelkezéseket tükröző azon feltételekre, amelyek a kölcsönszerződés fogyasztóval történt megkötését követően váltak szerződés részévé, és amelyek arra irányulnak, hogy a nemzeti bank által meghatározott árfolyamot előírva más szabályt léptessenek a szerződés valamely semmis feltétele helyébe. Ebből következően az MNB árfolyamának alkalmazását előíró jogszabályi rendelkezésnek megfelelő feltétel nem tartozik az Irányelv hatálya alá, vagyis annak tisztességtelensége az Irányelv 1. cikk (2) bekezdése, illetve az azt a hazai jogba átültető Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján nem vizsgálható.

Ezután a C-51/17. számú ítélet 65. pontja alapján arról kellett állást foglalni, hogy van-e a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó másik, a felperes fizetési kötelezettségét bővítő feltétele, amelynek a tisztességtelensége még vizsgálható. Ebben a körben az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás jöhetne szóba, ilyen azonban a szerződésben egyáltalán nem szerepel. A szerződéskötést megelőző figyelemfelhívás, amely szerint a felperesnek az alperes egyes kiadványai alapján tájékozódnia kellene az árfolyamkockázat mibenlétéről és lehetséges következményeiről, semmiképpen nem tekinthető a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdése által megkívánt tájékoztatásnak.

Miután a perbeli szerződésnek nincs az árfolyamkockázatra vonatkozó és C-51/17. számú ítélet 65. pontja alapján vizsgálható másik feltétele, továbbá az ASZF 7. pontjának tisztességtelensége az Irányelv kógens szabálya, illetve a 209. § (6) bekezdése folytán nem állapítható meg, ezért a felperes keresete nem volt teljesíthető.

Amennyiben a felperes úgy gondolta, hogy a szerződéskötés körülményei alapján észszerűen előre látható kockázathoz képest a fizetési kötelezettsége olyan mértékben növekedett meg, amely mellett a szerződés fenntartása a lényeges jogos érdekeit sértette, akkor a Ptk. 241. § alapján kérhette volna a szerződés bíróság általi módosítását.

A kereseti kérelem teljesítését az a körülmény is kizárja, hogy a perbeli szerződést a 2015. évi CXLV. törvény (a továbbiakban: DH7 törvény) alapján forintosították, amelyet a DH7 törvény 13. § (5) alapján közös megegyezéssel történt módosításnak kell tekinteni. A perbeli szerződés ugyanis a DH7 törvény hatálya alá tartozik annak 1. § (1) bekezdés a) pontja alapján, és a peradatok szerint a felperes nem kérte a 13. § (1) bekezdés a) pontjában írtak szerint a forintra átváltás mellőzését. Miután a szerződés forintosítása a DH7 törvény 3. § (1) bekezdése és 7. §-a értelmében a törvény által előírt hitelezői kötelezettség alapján következett be, e módosítás eredményeként a felek szerződése már nem deviza, hanem forint alapú szerződés. Ez a törvény 13. § (5) bekezdése szerint közös megegyezéssel módosított szerződési tartalom pedig nem hagyható figyelmen kívül.

Amennyiben az alperes a szerződést a törvény kötelező rendelkezése folytán forint alapú kölcsönre váltotta át, úgy a bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy e kógens rendelkezéssel szemben a felperest terhelő szerződéses kötelezettséget más árfolyamon átváltva, eltérő összegben állapítsa meg. Ez ugyanis már nem arra lenne visszavezethető, hogy a korlátlan árfolyamkockázat

viselésének kötelezettsége a felperest nem köti, hanem arra, hogy maga a DH7 törvény nem köti őt. Utólag pedig e törvény hatálya alól bírósági döntés útján kikerülni nem lehet.

Amennyiben valamely szerződést a jogalkotó törvénnyel módosít, úgy 2014. március 15-ét követően az új Polgári Törvénykönyv, a 2013. évi V. törvény 6:60. § (2) bekezdése értelmében a fél kérheti a bíróságtól a szerződés módosítását, vagy a szerződéstől elállhat. E jogosultságok helyett a DH7 törvény mint speciális jogszabály a 13. §-ában foglalt módon rendelkezett a fél jogairól, méghozzá akként, hogy a felperes a módosított tartalmú szerződés kézhezvételét követő 30 napon belül az alperesnél nyilatkozhatott volna a forintra váltás elutasításáról vagy a szerződés felmondásáról. Amennyiben ilyen nyilatkozatot nem tett, a DH7 törvény 13. § (5) bekezdése alapján úgy kell tekinteni, hogy a szerződés közös megegyezéssel módosult, és a módosított tartalom más, így a jelen perben érvényesített jogi eszközökkel már nem kifogásolható az eredetileg megkötött deviza alapú szerződésre való visszatéréssel és a forintosítás teljes figyelmen kívül hagyásával.

Megjegyzi az ítéletábra, hogy az EUB C-118/17. számú ítélete a perbeli esetben nem alkalmazandó, mert a tisztességtelennek állított szerződési feltétel kiesése miatt a szerződés nem dől meg, azaz nem teljesíthetetlen, mert az akkor is teljesíthető maradna, ha az árfolyamkockázat felperesre történt telepítése részben vagy egészben tisztességtelennek bizonyult volna.

Az ítéletábra mindezek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta. Észlelte az ítéletábra, hogy az elsőfokú bíróság az állam által viselendő kereseti illeték összegét az ítéletben nem tüntette fel, ezért azt a rendelkező részben írtak szerint pótolta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes jogi képviselével felmerült másodfokú perköltség viselésére. Az ítéletábra az alperesi jogi képviselő munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján határozta meg. A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2019. március 19.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Benedek Szabolcs s.k.. Matosek Edina s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: